

kjer kaže učitelji zanimanje za vrtnarstvo in ga bodo tudi podpirali.

Krajni šolski svet nima danes pri namestitvi učiteljev nobene besede več, kar v mnogih slučajih ni prav. Zato se dostikrat zgodi, da dobi učitelj na vrtu popolnoma nevrednega naslednika in da propade vsled nedelavnosti v par letih vrt popolnoma. Zato naj bi krajni šolski svet v zvezi temu, da nima pravice pri odločevanju učiteljskih služb, zahteval od višje šolske oblasti, da nastavi ta v krajih, kjer deluje dober šolski sadiar in vrtnar, pa kraj zapusti, drugega, ki se bode v istem smislu udejstvoval v gospodarsko korist kraja in okolice. Ponekod so se vršili prav lepi gospodarski in gospodinski tečaji, ki so jih brez stroškov za občine priredili naši vrli učitelji. Ali se ne bi mogli vršiti taki tečaji povsod? V zimskem času, ko ni dela zunaj — so dolgi večeri, bi se vaška mladina prav lahko zbirala okoli šolske peči, kjer bi učitelj razlagal gospodarske stvari. Take vrste večernih šol je za vse fante koristna in si učitelj pridobi s tem mnogo ugleda. Danes se prirejajo po šolah skoraj povsod igre ali predstave. To je sicer nekaj lepega in zabavnega, vendar se nam zdi, da ni to neobhodno potrebno. Zabava in počitek pride šele po dovršenem delu. Zato se nam zdi, da je mnogo boljše oprijeti se na deželi gospodarskega dela, kakor pa zabave. Dela je dovolj na kmetih. Kmetijske podružnice, občine, zadruge itd. potrebujejo tajnikov in te posle prav lahko opravljajo učitelji. Precej jih deluje v tem smislu in uživajo tudi splošen ugled. Taka mesta so navadno združena tudi s kakšnimi nagra-

dami v denarju, če pa tega ni, se pa kmetje prav radi oddolžijo z domačimi pridelki, kar tudi prav pride.

Učiteljev politikov, kakor tudi duhovnikov-politikov pa ljudstvo ne mara, kar tu odkrito povemo. Zaupanja nima tudi do taktih, ki ne pridejo nikoli med nas, in jahajo samo tiste stare šolske paragrafe, ki nam delajo včasih preglavice, da bi se dalo temu izogniti.

Učitelje, ki delajo v kmečkem smislu na gospodarskem polju, pa spoštujemo globoko v svojem srcu, če tudi tega kot preprosti kmetje ne moremo na zunanje vedno pokazati. Učitelji, delujte za gospodarski napredek našega podeželja, pa boste imeli vedno ugled in vso našo zaščito!

»Slovenec« pripominja k članku prosvetnega ministra sledeče:

»Ne tajimo, da jedro Radičevega nasveta ne bi bilo dobro. Učitelj spada v prvi vrsti v šolo in naj opravlja vestno svoje uradne dolžnosti. Pozablja pa Radič, da je učitelj tudi državljani, ki ima v ustavi zajamčeno pravico do svobodnega političnega udejstvovanja in ki se ne da ukiniti z nobeno naredbo. Da bi hotel ali mogel Radič odvzeti vse državljanske pravice učiteljem ali vsemu uradništvu sploh in jih tozadevno izenačiti n. pr. s častniki, ki tudi nimajo pravice vtiikati se v politiko, ni prav verjetno, verjetno pa je, da hoče preprečiti razne zlorabe, ki so se doslej dogajale ravno na šolskem polju glede politike. Ako namerava to, bo žel zahvalo, ako pa pojde predaleč, bo trpel posledice sam.«

Kot kronisti beležimo te vesti.

Javnosti, vsem šolam humanim in kulturnim društvom predvsem pa antialkoholnim organizacijam!

Široka javnost vsaj v besedah obsoja grozno narodovo pijančevanje ter spremlja vsako antialkoholno akcijo s precejšnjo naklonjenostjo. Antialkoholni pokret pri nas ni nov, temveč bo kmalu star že 25 let. Kljub temu ni treznost nič napredovala — nasprotno je Slovenija vsak dan bolj zapita in krvava. Prizadeva se mnogostransko, da se alkoholizem omeji in popolnoma odpravi.

Šola poizkuša storiti svojo dolžnost. Človekoljubna društva žele celiti rane mnogim alkoholovim žrtvam. Kulturna, predvsem pa telovadna in športna društva stremijo obvarovati naš narod pred telesnim in duševnim propadanjem ter si prizadevajo dokazati javnosti, kako je njih delo usmerjeno proti alkoholizmu. Antialkoholne organizacije žele rešiti pri nas alkoholno vprašanje.

Napori so torej tu, uspehov pa ni — vsaj toliko ne, kolikor bi to odgovarjalo naporom.

Zakaj ni željenih uspehov?

Zdravniki, posebno oni, ki delujejo na polju narodovega zdravja, se dobro zavedajo velikega pomena protialkoholnega delovanja. Prepričani so tudi, da je vzrok vsem neuspehom v boju proti alkoholizmu nepopolnost in nekorenitost protialkoholnega boja.

Ali zamore javnost, ki z besedami pobija alkoholizem, sama pa pije, uspešno delovati proti alkoholni bolezni celega naroda?

Ali zamore šola, ki nima sistematično sestavljenega programa antialkoholnega pouka uspešno vršiti svojo nalogo za streznjenje naroda?

Ali zamore abstinentno učitelstvo, ki nima svoje lastne abstinentne organizacije s polnim uspehom vršiti svoj poklic?

Ali zamore človekoljubno in kulturno društvo, predvsem pa telovadno in športno društvo z uspehom vplivati na svojo okolico v smislu svojih idej, če si pridobiva denar za svoje društveno delovanje z alkoholnimi veselnicami?

V borbi proti alkoholizmu nujno potrebujemo enotnega sistema, enotnih načel. Glavni predpogoj boja proti alkoholizmu je popolna abstinenca. Samo popolna abstinenca bo iztrgala slovenski narod bolezn, trpljenju in revščini, ki so le premnogokrat posledica pijančevanja. Žalobno starejši po večini ne razumevajo utemeljenosti te zahteve, zato pa se je treba obrniti predvsem k mladini. Da je treba mladino protialkoholno vzgajati, to zahtevajo vsi resni vzgojitelji brez debate.

Kaj naj stori šola?

Na imenovanih načelih dosledne abstinenice priporočajo podpisani abstinentni zdravniki šoli sledeči sistem protialkoholne vzgoje. V šolah naj se snujejo šolske abstinentne organizacije, bilo pod imenom »Mladi Junaki« ali pa »Kol Saveza Trezvene Mladeži«. Te organiza-

cijske učiteljske, da je v razmerno kratkem času ustvaril iz teh inteligentnih mož in fantov mlad in čil pevski zbor, ki mu je zvesto udan in poslušen, zakaj pozorno in disciplinirano sledi vsem umerjenim, premišljenim migljajem njegove večje roke. To je pokazal prvi koncert dne 21. decembra pr. l. v Filharmonični dvorani. V lepem redu, sigurno in samozavestno so nastopali pevci na oder.

Program je obsegal moške zборе lažjega sloga, kar je za začetek vsekar prav umestno. Pevci so verno zrlj v svojega pevovodjo, zato je bilo njihovo pevsko predavanje naravnost vzorno: glasovi izbrani, točen vpad, razločen in jasen izgovor, pravilen ritem in skrbno priučena dinamika, ki pa je bila včasih celo malo preostra. To so pač glavni pogoji za dobro, lepo in pravilno petje. Ej, vsak učitelj-pevovodja dobro ve, koliko časa in truda ga stane, preden priuči svoj pevski zbor vseh teh pevskih predpisov!

Pevski odsek »Grafika«, 25 pevcev-junakov je na prvem koncertu nad vse

cije naj vodijo po možnosti abstinentni učitelji. Mladina, ki je že sama po sebi radikalna, naj se vzgaja v smislu radikalne popolne abstinenice po imenovanjih načelnih in z jasnimi cilji brezalkoholnega gospodarstva. Voditelji te organizacije naj ne pripusti šoli doraščajoče mladine sami sebi, temveč naj ustanovi tej mladini lastna abstinentna društva za odrasle. Ta društva pa naj ne bodo samo torišče borbe proti alkoholizmu, marveč naj bodo podlaga za splošno zdravstveno propagando prosvete. S tem bo postala šola potom požrtvovalnega učiteljskega, ki bo delalo roko v roki z abstinentnim zdravništvom — naša rešitev.

Pozivamo vsa športna in telovadna društva, čijih namen je pravzaprav po-

speševati in ohraniti zdravje članstvu, katerim je res ležeče na dobrobiti društvnikov, da uvedejo v društva, med naraščaj kakor tudi med odraslo članstvo čimprej obvezno popolno abstinenco.

Ravno tako je potrebno, da vse ostale organizacije, na katere se v naslovu obračamo, sodelujejo pri imenovanem vzgojnem delu ter v interesu mladine odpravijo neštete nedoslednosti.

To smatrajo podpisani abstinentni zdravniki potrebnim, povedati našemu narodu za novo leto

Ljubljana, dne 31. dec. 1925.

Dr. Justin, dr. Meršol, dr. Mikič, dr. Pirc, dr. Rak, dr. Šarič.

Gibanje učiteljstva in prosvete v drugih državah.

Iz čehoslovaške.

ERNEST ŠUŠTERŠIČ:

—**Ch Apel čehoslovaškega učeljstva na vlado.** Ob priliki, ko je predsednik vlade A. Švehla proglasil, da bo treba posvetiti vse sile glavno notranjemu delu v državi se je priglasilo čehoslovaško učiteljstvo tudi k temu gigantskemu delu. Pošteno hoče sodelovati pri notranji zgradbi svoje države z vestnim delom v šoli in med ljudstvom v nadeji, da bodo sedanja vladna večina, njeni reprezentanti ter odgovorni činitelji prav cenili to delovanje in da bo nastalo tako med učiteljstvom ter odgovornimi činitelji soglasje, vzajemno zaupanje in podpora.

Ker je predsednik vlade izjavil, da prevzema nova vladna večina vse obveze od prejšnje večine in ker vsebujejo te tudi obljube, katero je dal Švehla v vprašanju plače, zato se učiteljstvo sedaj sklicuje na dane obljube ter opominja vlado, da jih izpolni, predvsem, da bi se dosegla pariteta učiteljstva z državnim uradništvom, ki ima enakovredno izobrazbo.

—**Novi minister šolstva in narodne prosvete dr. Otakar Srdinko** je profesor na Karlovi univerzi in predstojnik histološko-embriološkega zavoda zdravniške fakultete. Kot pristaš republikanske stranke je bil v narodni skupščini predsednik kulturnega odbora poslanske zbornice in generalni referent za državni proračun v splošnem ter posebej za prosvetni. Še za Avstrije se je pecal s političnimi vprašanji čehskega šolstva.

—**Ch J. Tuma končuje v »Češkem učitelju«** važno razpravo »Masarykov vpliv na čehskega učitelja in česko šolo«. Iz tega povzemamo: Masaryk je priporočal učiteljstvu, da se stanovsko ne organizira samo radi materialnih vprašanj, ampak glavno za reformo šolstva, češ, da šolski zakoni ne rode sadov v šolstvu, ako ostanejo le na papirju, ker tu odločuje duh, ki vlada med učiteljstvom.

Boji učiteljstva za svobodo šole in za izboljšanje gnotnih razmer so imeli v Masaryku vedno hrabrega sobojevnika. Nastopal je tudi rad na učiteljskih zborovanjih s predavanji, n. pr. »O pomenu šole in izobrazbe«, »O verski svobodi in o svobodi prepričanja«. Bil je za to, da bi učiteljske plače prevzela država. Jos. Černy piše, da more učitelj-inteligent s spisi Masarykovimi napraviti iz sebe tvoren organ kulture. Najboljši učitelji povdarjajo visoko vzgojno, moralno in reformatorsko ceno teh spisov, s katerimi je dosegel filozof preobrat v dušah čehskega učiteljstva in je vzgojil v njih nove ljudi.

Za šolsko delo je Masaryk začrtal premišljene, enotne smernice kakor nikdo pred njim in nikdo za njim. Tuma dokazuje, da te smernice niso ostale na papirju, ker je česko učiteljstvo delovalo in se izobraževalo v njihovem duhu. Na koncu pravi pisatelj: »Jasno si spraviti v zavest in premisliti Masarykov program bi pomenilo priti z današnje pedagoške nejasnosti, razbitosti k enotnosti vsega našega dela.« Zato kliče: »Nazaj k Masaryku!«

—**Ch Obramba mlajšega učeljstva pred očitanih starih.** Nišmo samo mi mladji krivi, ampak tudi vi stari, da ne vlada med nami soglasje in da tičimo že toliko časa na mrtvi točki, kar se tiče vprašanja tega medsebojnega odnosa. Stari očitajo: »Ne izpolnjujete organizacijskih obvez.« Mladi: »Mnogi izmed vas sede v šolski službi še po odsluženju. Imamo 3000 mladih brez kruha, a vi vztrajate v službi, ker se bojite za stanovanja, kurivo in radi zmanjšanih prejemkov.« Stari: »Ogibate se zborovanj.« Mladi: »Vzeli ste patent na pametne misli, nas pa prezirate na zborovanjih in naše misli tudi, pa naj so še tako dobre. Pri zborovanjih se pečamo bolj s šolskimi in stanovskimi vprašanji, za kar se vi premalo menite.« — Ako se te stvari odpravijo, tedaj se združi naša navdušenost z vašo izkušnostjo v blagor našega šolstva in naroda.«

Splošne vesti.

—**Poročilo in resolucije iz seje Glavnega odbora UJU** prinesemo v prihodnji številki, ker je to poročilo na dnevnem redu seje širjega sosveta.

—**Nov zakonski načrt za ljudske šole.** Listi poročajo: Pod predsedništvom

častno rešilo svojo nalogo. Njegov uspeh je bil v moralnem pogledu popoln. Zato je pa tudi občinstvo, ki je napolnilo Filharmonično dvorano do zadnjega kotička, dalo duška svojim vzradošenim čutilom z oduševljenim ploskanjem in z glasnim priznanjem.

Po odmoru je nastopila godba dravske divizijske oblasti pod osebnim vodstvom gosp. višjega kapelnika, majorja dr. Čerina, in s priznano točnostjo izvajala Nicolaievo overture k operi »Vesele žene windsorske«. V zadnji točki programa, v Griegovem daljšem moškem zboru z bariton-solom in orkestrom »Nova zemlja« se je g. Gröbming izkazal kot jako spreten dirigent, ki je brez partiture na pamet z lahkoto obvladal zbor in orkester.

Pevskemu odseku »Grafike« smo hvaležni za lep glasbeni užitek. Iskreno mu častitamo na prvem tako častnem uspehu ter mu ključemo: Vztrajno kv! sku!

dr. Ž. Čajkovca, načelnika prosvetnega ministrstva se je ustanovila komisija, ki bo izdelala nov zakonski načrt o ljudskih šolah v duhu St. Radičeve prosvetne politike.

—**»Prosvetni Glasnik«.** V prosvetnem ministrstvu se je vršila konferenca načelnikov, na kateri so obravnavali vprašanja organizacije ministrstva. Pri tej priliki so sklenili, naj izhaja odslej službeno glasilo ministrstva »Prosvetni Glasnik« v rednih rokih in da izide prva številka v januarju. Istočasno preneha izhajati »Osnovna Nastava«.

—**Prosvetno ministrstvo je imenovalo** za izredne člane glavnega prosvetnega sveta od Slovencev sledeče gospode: dr. Drag. Lončarija, dr. Karla Ozvalda, vseučiliškega profesorja, Ivana Štruklja, nadučitelja in ravnatelja Josipa Tominška iz Maribora.

—**Umri** je nadučitelj v pok. Simon Ješovnik v St. Rupertu v Slov. goricah v 82. letu svoje starosti dne 30. decembra m. l. Bil je častni član okrajnega učiteljskega društva za okraj Sv. Lenart v Slovenskih goricah.

—**Poročilo se je** tov. Drago Zupan čič s tovarišico Martino Sekulovo. Bilo srečno!

—**Prekmurje — Murska Sobota.** Na zadnji opomin v »Tovarišu« se razun 10 ni nobeden odzval. Članstvo je dolžno

LISTEK.

Koncert »Grafike«.

Malo pozno prihajam s tem poročilom, pa mislim, da je v prid ne le dobri in lepi kulturni stvari, ampak tudi učiteljstvu, ki goji petje in glasbo, ako čita tudi v našem stanovskem listu o koncertu pevskega odseka »Grafike« v Ljubljani, četudi so naši dnevniki pisali o tem koncertu že pred tremi tedni.

Nekako sredi ravnokar minulega leta si je tiskarsko društvo »Grafika« v Ljubljani ustanovilo svoj lasten pevski odsek, ki sodelujejo v njem izključno tiskarji, staveci in nameščenci iz vseh ljubljanskih tiskaren. Ta pevski zbor šteje sedaj le 25 moških grl; skoraj vsi pevci so sami novinci, začetniki, le menda 5 je starejših, izkušenih pevcev, ki so že po prei sodelovali v drugih pevskih zborih. Vsega občudovanja in obenem vsega priznanja je vreden njihov pevovodja, gosp. Gröbming, profesor glasbe na ljub-

Učitelji-Sokoli! Skrbite, da bodo nabavljali člani knjige iz založbe Učiteljske knjigarne!